

**STŘEDNÍ ŠKOLA ŘEMESEL,
ŠUMPERK**

**Strategie předcházení školní
neúspěšnosti**

2023/2024

Mgr. Marie Holinková
V Šumperku 4. 9. 2023

Mgr. Irena Jonová
ředitelka školy

Důsledky školní neúspěšnosti

Důsledkem školní neúspěšnosti žáka na střední škole je často úplný odchod ze vzdělávání. I když předčasné odchody ze vzdělávání v České republice nepředstavují ve srovnání se zeměmi EU příliš rozsáhlý problém, na druhé straně mají řadu nepříznivých důsledků, ekonomického i sociálního charakteru. Ukončení studia s velmi nízkou nebo nedostatečnou kvalifikací je spojeno s vysokým rizikem nezaměstnanosti, vzniku závislosti na sociálních dávkách, chudoby, případně i sociálního vyloučení nebo rozvojem forem rizikového chování. Škola statisticky zaznamenává a analyzuje předčasné odchody žáků ze vzdělávání.

Zjistit jednoznačnou příčinu zanechání vzdělávání u žáků školy je velmi obtížné. Většinou se jedná o souhrn různých okolností, vlivů a podmínek. K nejčastějším rizikovým faktorům patří nezáměr žáka o obor nebo nesprávně vybraný, neschopnost rodičů přimět žáka k pravidelné docházce a plnění školních povinností. Další důvodem je nezáměr ze strany rodičů o vzdělávání svého dítěte, který se stále častěji projevuje neplněním rodičovských povinností finančně podporovat dítě při přípravě na budoucí povolání bez rozdílu, zda se jedná o žáka zletilého nebo nezletilého. Na druhé straně je nutné zmínit i variantu, kdy žák z problematického rodinného prostředí se chce co nejdříve osamostatnit a finančně zajistit bez ohledu na své možnosti. Průvodním znakem všech uvedených rizikových faktorů včetně zanechání vzdělávání z prospěchových důvodů jsou časté absence a s nimi spojené neplnění povinností žáka školy.

Preventivní opatření školní neúspěšnosti

Preventivní opatření školní neúspěšnosti spočívají:

- **ve včasném vyhledávání žáků ohrožených školní neúspěšností**

Největší pozornost je věnována žákům prvních ročníků.

Škola využívá dvoustranný dotazník žáka pro potřeby školy s cílem získat údaje ovlivňující další vzdělávání žáka, v případě žáků přijatých do prvního ročníku ještě před jejich nástupem

do školy. Na prvním setkání ve škole před začátkem nového školního roku jsou zákonným zástupců vysvětlovány důvody, proč dotazník pravdivě vyplnit.

Dotazník žáka je složený ze dvou částí. První část se dotazuje na osobní a kontaktní údaje žáka a zákonných zástupců. Z nich je možné vyčíst některá rizika, např. žák neabsolvoval devět ročníků základní školy, přestupuje z jiné školy, žije s jedním z rodičů nebo je vychováván prarodiči, kdo je jeho zákonným zástupcem atd. Druhá část zjišťuje pro potřeby školy (školního poradenského pracoviště, školní matriky a třídní učitele) skutečnosti důležité pro další vzdělávání žáka - oblasti podpory ve škole, např. zda se jedná o žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, zda je žádoucí žáka podpořit v sociální oblasti nebo zda má žák zdravotní potíže. Pro předávání citlivých informací je v dotazníku uvedena kontaktní osoba. Dotazník vyplňují i ostatní žáci, kteří přicházejí v průběhu školního roku. Je součástí spisu žáka. Každoročně je školní dotazník aktualizován podle změn školských předpisů.

- **v úzké spolupráci všech pedagogických pracovníků a vzájemné informovanosti**

Údaje o rizikových faktorech ze školních dotazníků představují pouze prvotní informace pro pracovníky školního poradenského pracoviště, třídní učitele a učitele odborného výcviku. Jejich vzájemná spolupráce, tj. včasné předávání informací týkajících se zejména průběžné docházky, chování, plnění školních povinností, řešení problémů, kontaktů se zákonnými zástupci je zásadní pro odhalování dalších rizik, která mohou mít vliv na školní neúspěšnost.

- **v poskytování preventivních pohovorů členů ŠPP**

Dalším krokem v péči o žáky s některým z uvedených rizikových faktorů (např. opakování ročníku, přestup z jiné školy, neprospěch, opakovaná vysoká absence) jsou preventivní pohovory žáků s výchovným poradcem, školním metodikem prevence, školním speciálním pedagogem a školním psychologem, popř. se zákonnými zástupci v průběhu měsíce září a října a stanovování podpůrných opatření.

Poradenské služby členů ŠPP využívají i žáci vyšších ročníků a jejich zákonní zástupci na doporučení třídních učitelů, učitelů odborného výcviku nebo pracovníků studijního oddělení.

- **v důsledném vyhodnocování účinnosti přijatých opatření**

Členové ŠPP následně s pomocí údajů ve školní matrice a informací od pedagogických pracovníků důsledně vyhodnocují účinnost přijatých opatření a přijímají následná opatření.

- **v nabídce konzultací pedagogických pracovníků**

v rámci kterých pedagogové poskytují zejména žákům ohroženým školní neúspěšností doučování v teoretickém i praktickém doučování

- **ve využívání motivačních prostředků před a po dobu vzdělávání ve škole**

Budoucí uchazeči o vzdělávání na naší škole mohou využít řady možností, jak získat bližší informace o oborech vzdělání. Každoročně v září škola pořádá ve spolupráci s významným zaměstnavatelem regionu „Den řemesel“ s přehlídkou praktických dovedností a poradenstvím v centru města. Škola se pravidelně zapojuje do prezentačních akcí - Burza práce, Scholaris – a náborových akcí na základních školách v regionu, pořádá každoročně den otevřených dveří ve spolupráci se zaměstnavateli. Při prezentačních akcích škol a dnech otevřených dveří sami naši žáci informují o svém oboru uchazeče z řad žáků základních škol. Školu pravidelně prezentujeme v místním tisku a při dalších akcích. Úzce spolupracujeme s ÚP.

Po skončení projektu na podporu polytechnického vzdělávání škola i nadále spolupracuje se základními školami, které se do společných aktivit již dříve zapojily. Pro jejich žáky se zájmem o praktické obory připravuje v průběhu roku praktické dílny přímo na odloučených pracovištích, kde si žáci mohou některé činnosti vyzkoušet a seznámit se s prostředím, organizujeme exkurze do zajímavých výrobních podniků, připravujeme oborově zaměřené soutěže.

- Žáci vybraných tříletých i čtyřletých oborů vzdělání jsou podporováni po dobu přípravy na povolání krajskými stipendii při splnění stanovených podmínek. Škola každoročně vyhlašuje nejlepší žáky jednotlivých oborů a Nadační fond SŠŘ jim poskytuje prospěchové stipendium ve spolupráci se zaměstnavateli. Oceňováni jsou rovněž žáci, kteří školu dobře reprezentují v odborných soutěžích na okresní/oblastní, krajské i celostátní úrovni.
- Firmy v regionu, ve kterých vykonávají naši žáci v určitých časových úsecích odborný výcvik, poskytují v případě potřeby kvalifikovaných pracovníků ze strany firem a zájmu žáků od druhého ročníku měsíční stipendia a na konci školního roku prospěchová stipendia. Tato podpora je smluvně ošetřena a předpokládá další spolupráci po úspěšném absolvování oboru. O možnostech

podpory firmami jsou žáci a jejich zákonní zástupci seznamováni od prvního ročníku třídními učiteli, učiteli odborných předmětů, učiteli odborného výcviku a pracovníky školního poradenského pracoviště. Informace jsou rovněž zveřejněny na webových stránkách.

- Snahou vedení školy je, aby co nejvíce žáků mělo možnost seznámit se světem práce a aby již během druhého a zejména třetího ročníku se žáci školy začleňovali v rámci odborného výcviku a praxe do pracovního života firem, a tak se seznamovali s každodenní firemní kulturou svých budoucích zaměstnavatelů.
- Jak pravidelné odborné exkurze ve firmách připravované učiteli odborných předmětů, tak zahraniční odborné praxe rozšiřují poznatky žáků o světě práce - Německo od 2013, Slovensko od 2017, Erasmus + od 2019.
- V klasifikačních obdobích školního roku jsou oceňováni žáci s výbornými studijními výsledky a příkladnou docházkou, rovněž u příležitosti ukončení vzdělávání maturitní zkouškou a výučním listem.
- Členové ŠPP spolupracují a pomáhají motivovaným žákům dosáhnout na stipendia ostatních nadací a neziskových organizací.

- **ve spolupráci s pracovníky Oddělení sociálně právní ochrany dětí**

Pracovníci školního poradenského pracoviště intenzivně spolupracují s pracovníky Oddělení sociálně právní ochrany dětí i Oddělením sociální pomoci města Šumperka (zletilí), kteří na podněty školy reagují a jsou ochotni pomoci a intervenovat v rodině v zájmu žáka školy či poskytnout poradenství.

- **ve schopnosti okamžitě řešit sociální potřebnost žáka**

Při řešení sociálních potíží je škola schopna v tíživé situaci poskytnout žákům nadstandardní finanční výpomoc z prostředků Nadačního fondu, do kterého vedle žáků, zákonných zástupců přispívají partneři školy – firmy a podniky regionu i soukromí dárci. Nejčastěji jsou poskytovány finanční prostředky na úhradu stravného – obědů ve školní budově i na pracovištích nebo jednorázově na úhradu nezbytných výdajů, např. spojených s ubytováním na domově mládeže. Návrhy na podporu žáka mohou podávat všichni pedagogičtí pracovníci, po projednání s nimi nadací doporučuje výchovný poradce. Výchovný poradce ve spolupráci s

Nadačním fondem pravidelně vyhodnocuje účinnost podpory a dodržování stanovených podmínek.

- **v navázání úzké spolupráce třídních učitelů, učitelů odborného výcviku, školního poradenského pracoviště se zákonnými zástupci a rodiči žáků**

První informativní třídní schůzka pro rodiče budoucích prvních ročníků je organizována před začátkem nového školního roku. Se základními informacemi je seznamují třídní učitelé, učitelé odborného výcviku a školní poradenské pracoviště. Zákonným zástupcům a rodičům jsou rovněž předána přístupová hesla do aplikace Bakaláři.

Od školního roku 2022/2023 se vedení školy pravidelně měsíčně setkává se zástupci učitelů odborného výcviku z jednotlivých odloučených pracovišť s cílem prohloubit informovanost o projevech rizikového chování žáků na odborném výcviku a rychleji přijímat opatření, která zabrání školní neúspěšnosti.

- **ve stanovení postupu při řešení školní neúspěšnosti**

Informace o prospěchu žáků, chování a docházce žáka do školy sděluje zákonným zástupcům, rodičům/osobám s vyživovací povinností třídní učitel, učitel odborného výcviku a vyučující konkrétního předmětu na třídních schůzkách nebo na požádání i jiným dohodnutým způsobem. Zákonní zástupci nezletilých žáků, rodiče/ osoby s vyživovací povinností obdrží přístupová hesla do aplikace Bakaláři od třídního učitele, která umožňují sledovat školní výsledky, docházku a další sdělení online.

V případě opakovaných selhání při zvládnání učiva s poskytováním podpurných opatření prvního stupně vyučující kontaktuje třídního učitele, který informaci předá zákonnému zástupci či rodiči a členům ŠPP za účelem zjištění příčiny a nastavení podpory při učení. Pokud se jedná o žáka intaktního, vyučující stanoví opatření, která zaznamená v písemné podobě a která vždy vyhodnocuje v jednotlivých klasifikačních obdobích. Pracovníci ŠPP těchto podkladů využívají při dalším poskytování poradenských služeb. V případě žáka se speciálními vzdělávacími potřebami je postupováno v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- **ve vypracování plánů pedagogické podpory pro intaktní žáky**

Plán pedagogické podpory je vypracován vždy, je-li žák ohrožen školní neúspěšností (dlouhodobá nemoc, vysoká absence, zdravotní potíže, zjevné snížení výkonnosti, nedostatečná příprava na vyučování atd.) a pokud selže individualizovaná podpora žákovi a je v prvním pololetí hodnocen nedostatečnou nebo je hodnocen dostatečnou a vyučující vyhodnotí další vývoj jeho výkonů jako rizikový.

Plán pedagogické podpory je všem vyučujícím k dispozici ve sdílených dokumentech ŠPP. Třídní učitel zajišťuje seznámení všech zainteresovaných (zákonný zástupce, žák, vyučující). Vyučující jednotlivých předmětů, kteří poskytují žákům podporu při vzdělávání, ve spolupráci s třídním učitelem a pracovníkem ŠPP svá opatření dle plánu vyhodnocují. Po uzavření klasifikace v klasifikačním období je vyhodnocena pracovníky ŠPP efektivita plánu pedagogické podpory.

- **v opatřeních ke snížení vysoké absence**

Třídní učitelé a učitelé odborného výcviku důsledně vyhodnocují individuálně docházku jednotlivých žáků. Upozorňují zákonné zástupce na zvýšenou absenci (nad 20 %) způsobenou častou a krátkodobou nepřítomností žáka ve vyučování. Žáka a zákonné zástupce upozorňují na důsledky vyplývající ze školského zákona a školního řádu. Žákům s absencí vyšší než 35 % poskytnou konzultace nebo doučování k doplnění zameškaného učiva. Třídní učitelé a učitelé odborného výcviku při řešení vysoké absence využívají poradenských služeb školního poradenského pracoviště, zejména výchovného poradce, školního metodika prevence, školních speciálních pedagogů a školního psychologa.

- **v primární prevenci školní neúspěšnosti a rizikového chování**

Žáci tříletých oborů vzdělání po nástupu do školy mají dostatek času v rámci seznamovacích dnů lépe poznat školu, pracoviště odborného výcviku, třídního učitele, učitele odborného výcviku a nové spolužáky. V připraveném programu je kladen důraz na zvýšení právního povědomí a prevenci rizikového chování.

- **v motivaci ke školní práci**

Škola dává žákům možnost zažít úspěch nejen ve vzdělávacím procesu, ale také při realizaci:

- školního projektu „Můj příběh“, zaměřený na podporu kritického myšlení,
 - účastí na soutěži „Soutěž a podnikej“ k prohloubení zkušeností s konkurenčním prostředím a rozvoje sebe prezentace a sebehodnocení,
 - projektu mezinárodní studentské organizace AIESEC „Edison“,
 - zapojení do činnosti České středoškolské unie, která hájí zájmy středoškoláků a podporuje jejich angažovanost skrze žákovský parlament,
 - vlastní činnosti Školního žákovského parlamentu a na veřejnosti např. aktivním zapojení do náboru na svých kmenových základních školách,
 - podporou kreativity, posilování sounáležitosti se školou prostřednictvím spolupráce na školním Instagramu a Facebooku aj.
- **ve spolupráci s poradenskými zařízeními**

Obsahem využívaných poradenských služeb je především komplexní psychologická a speciálně pedagogická diagnostika a na ně navazující reedukační, terapeutická, konzultační péče a intervenční postupy, které využíváme při vzdělávání žáků školy. PPP a SPC OK pravidelně zajišťuje pro naše žáky preventivní program „Jak se správně učit“.

- **v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků**

Vzdělávání pedagogických pracovníků se řídí plánem dalšího vzdělávání. Vedení školy podporuje zvyšování kvalifikace pedagogů studiem na VŠ dle potřeb školy a prohlubování odbornosti v oboru.

Vzhledem k velkému počtu pedagogických pracovníků škola využívá zejména vzdělávací nabídky pro sborovnu dle zájmu pedagogických pracovníků s ohledem ke zvyšování odbornosti zaměřené na eliminaci nedostatků ve výchovně vzdělávacím procesu (např. malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nedostatky v respektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, nedostatky v interakci učitel – žák, žák – spolužáci, hodnocení žáků se SVP, šikana ve školní třídě, vedení rozhovoru s rodiči a žáky, témata duševního zdraví a další).